

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**FACTSHEET MELDINGEN VERTROUWENSINSPECTEURS
OVER DE SECTOREN PO, VO, SO, MBO en HO OVER
SCHOOLJAAR 2016-2017.**

1 Inleiding

Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen, maar ook vertrouwenspersonen kunnen de vertrouwensinspecteur (VI) van de Inspectie van het Onderwijs raadplegen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van:

- seksuele intimidatie en seksueel misbruik (zedemisdrijven)
- psychisch en fysiek geweld
- discriminatie en radicalisering

Meldingen hierover, kunnen (en daar waar het seksueel misbruik betreft: moeten), conform de overlegplicht, worden voorgelegd aan de vertrouwensinspecteur. Deze zal luisteren, informeren en zo nodig adviseren. Als de vertrouwensinspecteur, al dan niet samen met het schoolbestuur concludeert dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een zedemisdrijf¹, dan is het schoolbestuur verplicht hiervan direct aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur ziet er op toe dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

Iedere melding wordt geregistreerd in een vertrouwelijk dossier van de vertrouwensinspecteur en wordt nooit met derden gedeeld. Zo nodig kan de vertrouwensinspecteur adviseren in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte.

In deze factsheet worden opvallende bevindingen of trends benoemd. Verder wordt per sector een overzicht gegeven van het aantal meldingen en de aard daarvan. Tot slot wordt uiteengezet in welke gevallen er sprake is van een meld-, overleg- of aangifteplicht.

Totaal aantal meldingen bij de VI over de afgelopen drie schooljaren:

Tabel 1: Aantal VI meldingen² over alle onderwijssectoren over de periode 2014/2015 – 2016/2017

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	Overig	Totaal
2014/2015	112	31 (27,7%)	254	NB	1098	426	52	10	48	2000
2015/2016	102	48 (47,06%)	235	78 (33,3%)	979 (539 =55,1% pesten)	569	28	5	44	1962
2016/2017	106	56 (52,8%)	247	95 (38,5%)	1044 (576 = 55,2% pesten)	554	42	3	78	2074

¹ Door een met taken belast persoon jegens een minderjarige leerling van de school.

² Dit is een melding in een van de VI categorieën: seksueel misbruik, seksuele intimidatie, psychisch of fysiek geweld, discriminatie of radicalisering. Niet VI meldingen en meldingen kinderopvang hebben we niet meegenomen. De categorie overig staat voor een melding bij de vertrouwensinspecteur die een 'echte VI' melding is, maar die niet direct onder een van de categorieën valt. Denk aan bv een overleg met/melding van een vertrouwensarts.

2 Trends

Meer meldingen bij de vertrouwensinspecteurs

In het schooljaar 2016/2017 jaar zien we een stijging van ca. 6% van het aantal meldingen bij de vertrouwensinspecteurs, tot 2074³. Evenals vorig jaar zien we dat de complexiteit, intensiteit en urgentie van de meldingen toeneemt. Complexe meldingen bij de vertrouwensinspecteur doen zich vaak voor in combinatie met een in een eerder stadium niet goed opgeloste of gecommuniceerde melding door of over de school.

De vertrouwensinspecteurs herkennen de mediaberichten dat ouders in toenemende mate de juridische weg kiezen bij conflicten met de school.

Bijna zes van de tien meldingen betreffen het primair onderwijs (PO). Bij het PO zien we in alle categorieën een stijging van het aantal meldingen ten opzichte van schooljaar 2015/2016, behalve in de categorie radicalisering.

Een ander punt dat opvalt is dat het aantal meldingen seksueel misbruik over alle sectoren weer licht is gestegen. In iets meer dan de helft van het aantal meldingen is de beschuldigde een met taken belast persoon, zoals bijvoorbeeld een leerkracht of conciërge. Dit is ook een lichte stijging ten opzichte van de vorige rapportagejaren.

Bij iets meer dan één derde van alle meldingen seksueel misbruik gaat tenminste één van de betrokkenen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot aangifte. Dit is vergelijkbaar met het vorige rapportagejaar.

Het aantal meldingen fysiek geweld is licht gedaald, maar nog altijd hoger dan in schooljaar 2014/2015.

Wettelijk zijn schoolbesturen en scholen verplicht om te zorgen voor sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen. De vertrouwensinspecteurs vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren kunnen leven én leren in een veilige omgeving zonder seksueel of ander geweld. De inspectie roept scholen daarom op om werk te maken van gedragscodes voor hun leraren, onderwijs ondersteunend personeel, vrijwilligers (zoals hulpouders) en leerlingen. Om ongewenst grensoverschrijdend (seksueel) gedrag door personeelsleden ("met taken belaste personen") te signaleren en daarmee mogelijk te voorkomen roepen wij scholen op om referenties na te trekken en de verklaring omtrent het gedrag regelmatig te vernieuwen.

Seksueel geweld tegen kinderen/jongeren

De afgelopen jaren is door meerdere organisaties aandacht gevraagd voor kinderen die slachtoffer zijn van seksueel geweld. Dit schooljaar heeft de Nationaal Rapporteur Kinderen in haar rapport⁴: *'Effectief preventief. Het voorkomen van seksueel geweld door seksuele en relationele vorming in het onderwijs'* aandacht gevraagd voor effectieve interventies in het onderwijs die seksueel geweld voorkomen. Het gaat dan onder meer om de wijze waarop scholen aandacht besteden aan seksualiteit, waaronder seksuele weerbaarheid.

In het afgelopen schooljaar registreerden de vertrouwensinspecteurs iets minder dan één op de vijf meldingen onder het begrip seksueel geweld. Bij seksueel geweld kan het gaan om seksueel misbruik (een misdrijf tegen de zeden), of om seksuele intimidatie.

Me Too

Deze rapportage gaat over de meldingen in het schooljaar 2016/2017 (1 september 2016 - 31 augustus 2017). Najaar 2017 is echter de hashtag #MeToo viraal gegaan. Wie deze hashtag plaatste gaf daarmee aan met seksueel geweld (seksueel misbruik (SM) of seksuele intimidatie (SI)) te maken hebben gehad. De hashtag heeft een enorme impact op het publieke domein en op maatschappelijke debat. De vraag rees of ook bij de VI's een effect van de #MeToo beweging zichtbaar werd. In de periode september t/m december 2017 hebben we 114 meldingen onder de noemer seksueel geweld geregistreerd. Dit aantal ligt

³ Onder een melding verstaan we een nieuw dossier dat de vertrouwensinspecteur opent. In één melding kunnen meerdere contacten en contactmomenten zitten.

⁴ Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2017). *Effectief preventief. Het voorkomen van seksueel geweld door seksuele en relationele vorming in het onderwijs*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

lager dan het aantal meldingen in de vergelijkbare periode van 2016 (121) en hoger dan dezelfde periode in 2015 (111). Maar we weten niet hoeveel meldingen seksueel geweld (SM én SI) we in deze periode hadden geregistreerd zonder de #MeToo beweging. Ook dit schooljaar hebben we ervaren dat slachtoffers van zedenzaken van soms jaren geleden pas nu in staat waren hun verhaal bij de VI te doen.

Seksueel Misbruik

Seksueel misbruik ('SM') gaat over (een vermoeden van) een zedendelict zoals vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht. Dan gaat het bijvoorbeeld om verkrachting, aanranding of ontucht met misbruik van gezag.

Het afgelopen schooljaar zijn 106 meldingen over seksueel misbruik over alle sectoren binnengekomen. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het schooljaar 2015/2016, maar het ligt iets lager dan het aantal meldingen in schooljaar 2014/2015. Maar in geen enkele sector nemen we een wijziging van betekenis waar. Bij de sector voortgezet onderwijs (VO) zien we voor het tweede opvolgende jaar een lichte daling van dit aantal meldingen.

Binnen de categorie seksueel misbruik ontvingen de vertrouwensinspecteurs de meeste meldingen over:

- ongewenste relaties tussen een leraar en een leerling, gevolgd door
- ontucht met misbruik gezag of ontucht met een wilsonbekwame, gevolgd door
- aanranding.

Bij 'ontucht met misbruik gezag' gaat het om een ontuchtige handeling waarbij een met taken belast persoon ervan werd beticht misbruik te maken van zijn gezagsverhouding. Bijna een op de drie meldingen seksueel misbruik handelt over 'ontucht' of een ongewenste relatie tussen leraar en leerling. Vaker dan in het verleden - in iets meer dan de helft van het aantal meldingen - gaat bij seksueel misbruik de klacht over een leraar of een andere zogeheten met taken belast persoon.

Bij iets meer dan een op de drie van deze meldingen gaat een van de betrokkenen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot een aangifte.

Seksuele Intimidatie

Bij seksuele intimidatie gaat het om ongewenste, seksueel getinte aandacht die tot uiting komt in verbaal en/of non-verbaal en/of fysiek gedrag. Seksuele intimidatie valt niet onder Titel XIV van het Wetboek van Strafrecht of onder een andere titel van het Wetboek van Strafrecht. Bij seksuele intimidatie gaat het niet om de intentie van de beschuldigde, maar om hoe de ontvanger het ervaart. Immers opmerkingen en gebaren kunnen als vervelend of bedreigend worden ervaren en de waardigheid van de ontvanger aantasten.

Het afgelopen schooljaar zijn 247 meldingen over seksuele intimidatie over alle sectoren binnengekomen. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het eerdere rapportagejaar, maar ligt iets lager dan het schooljaar 2014/2015. In alle sectoren zien we over de afgelopen drie jaar een fluctuatie in het aantal meldingen seksuele intimidatie, maar in geen enkele sector is sprake van een betekenisvolle stijging of daling. Met uitzondering van het middelbaar beroepsonderwijs. Daar zitten de meldingen, na een stevige daling in 2015/2016, weer op het niveau van 2014/2015.

Bij seksuele intimidatie gaat het in ruim één op de drie meldingen over ongewenste hinderlijke aanrakingen. Hieronder worden onder meer fysieke contacten verstaan die een grens bij het slachtoffer overschrijdt en als hinderlijk of kwetsend worden ervaren. Andere vaker voorkomende meldingen gaan over ongewenst gedrag via de sociale media en over ongewenst non verbaal gedrag.

Bij de meldingen seksuele intimidatie is in bijna vier op de tien meldingen de beschuldigde een met taken belast persoon. Dit is een betekenisvolle stijging ten opzichte van schooljaar 2015/2016.

Bij seksuele intimidatie zien we veel minder vaak dan bij seksueel misbruik dat door een van de betrokken partijen tot aangifte wordt overgegaan, namelijk in 8% van de gevallen.

Andere vormen van geweld

Naast meldingen over seksueel geweld behandelen de vertrouwensinspecteurs ook meldingen over psychisch en fysiek geweld. Bij de verschillende sectoren zien we een wisselend beeld over het aantal meldingen psychisch en fysiek geweld. Bij het primair onderwijs (PO) zijn we in beide categorieën een betekenisvolle stijging. Bij voortgezet onderwijs (VO) zien we voor het tweede opeenvolgende jaar een daling van meldingen psychisch geweld.

Psychisch geweld

De helft van alle meldingen bij de vertrouwensinspecteurs gaat over enige vorm van psychisch geweld. Bij psychisch geweld gaat het bijvoorbeeld om grove en langdurige pesterijen, meer dan de helft (55%) over vormen van pesten. Dit is in de lijn met wat we vorig jaar rapporteerden. Dit ondanks alle aandacht voor en maatregelen tegen, het pesten op scholen.

Het aandeel van meldingen over pesten (binnen de categorie psychisch geweld) laat bij het VO en het MBO, voor het tweede opeenvolgende jaar, een stijging te zien. Bij PO was er juist een lichte daling.

Bij de start van het nieuwe schooljaar viel het ons op dat er leerlingen zijn die niet naar school gaan (thuisgehouden worden) vanwege een niet opgeloste ernstig peestsituatie van vóór de zomervakantie.

Fysiek geweld

Het aantal meldingen fysiek geweld is licht gedaald. Evenals vorig jaar krijgen we vooral veel meldingen over mishandeling binnen, bijna vier op de tien meldingen fysiek geweld gaan hier over. Het gaat dan bijvoorbeeld om een vechtpartij op het schoolplein met gevolgen.

In een aantal gevallen komt zo'n vechtpartij voort uit een langdurige situatie op een school rond pesten, die niet goed opgelost wordt. Ook zijn soms ouders bij grensoverschrijdende incidenten in en rond de school betrokken.

Meldingen discriminatie en radicalisering

Het aantal meldingen discriminatie is ten opzichte van het vorige schooljaar fors gestegen, met name in het PO en VO. Bij de meldingen die discriminatie in zich dragen ging bijna 60% over discriminatie op grond van ras, gevolgd door discriminatie op grond van geloof (31%). De vertrouwensinspecteurs hebben in totaal drie meldingen over radicalisering ontvangen, allemaal gerelateerd aan zorgen van scholen over radicaliserende leerlingen.

Signalen naar de inspecteurs

Als de VI vindt dat de inspecteur van de school/instelling geïnformeerd zou moeten worden over een melding omdat mogelijk de veiligheid en/of de kwaliteit van de school/instelling in het geding is dan zal zij, na overleg en toestemming van melder, de inspecteur op de hoogte stellen van de melding die aan haar gedaan is. In 2016/2017 zijn 401 van dit soort 'signalen' naar de betrokken toezichtteams verzonden.

3 Meldingen Primair Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan met taken belaste personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal:
2014/2015	36	10 (27,8%)	119	NB	647 (58%)	265	28	3	27	1125
2015/2016	26	15 (57,7%)	105	26 (24,8%)	569 (57%)	342	17	2	25	1086
2016/2017	30	17 (56,7%)	108	23 (21,3%)	652 (56%)	364	24	2	36	1216

Tabel 2: Totaal aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het primair onderwijs in de periode 2014/2015–2016/2017⁵.

*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017.

In 2016/2017 is het aantal meldingen voor de sector primair onderwijs (PO) in bijna alle categorieën toegenomen ten opzichte van schooljaar 2015/2016. Alleen het aantal meldingen rond radicalisering is gelijk gebleven. In twee categorieën, psychisch en fysiek geweld, zien we toename.

Bij de meldingen over fysiek geweld valt op dat we vooral veel meldingen van mishandeling binnenkrijgen. Ruim een op de drie meldingen fysiek geweld gaan hierover. Ook noteren we in deze rubriek regelmatig pesten in relatie tot fysiek geweld. Uit de contacten met melders destilleren wij het beeld dat in een aantal gevallen langdurige situaties op scholen rond pesten, die niet goed opgelost worden, kunnen uitmonden in fysiek geweld zoals vechtpartijen. Ook zijn soms ouders bij incidenten in en rond de school betrokken.

Ook het aantal meldingen in de categorie psychisch geweld is, na een daling in het vorige schooljaar, weer behoorlijk gestegen. Het aandeel van het aantal meldingen die gaan over vormen van pesten, zoals grove en langdurige pesterijen, blijft stabiel en hoog.

Het aantal meldingen in de categorie seksueel misbruik is ten opzichte van het vorige schooljaar gestegen. Bij de meldingen rond seksueel misbruik zien we dat in meer dan de helft van de gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon is, zoals een leerkracht of een lid van het niet-onderwijzend personeel. Dit is vergelijkbaar met het vorige rapportagejaar. De meeste meldingen gaan over ongewenste hinderlijke aanrakingen of ongewenst non-verbaal gedrag (30%). Een op de vijf meldingen handelt over een van de vormen van ontucht. Dit is vergelijkbaar met het vorige rapportagejaar. In dit soort meldingen gaat het altijd om gezagsverhoudingen, bijvoorbeeld om een leraar die ervan beschuldigd wordt, seksuele handelingen bij of met een leerling te hebben gepleegd.

Ook is het aantal meldingen seksuele intimidatie, na een daling in het vorige schooljaar, nu weer gestegen. Bij deze nieuwe meldingen is bij iets meer dan één op de vijf dossiers de beschuldigde een met taken belast persoon. Dit is een iets lager percentage dan we in de vorige rapportage noteerden.

De meeste meldingen (40%) gaan, net als voorgaande jaren, over ongewenste hinderlijke aanrakingen, gevolgd door andere vormen van grensoverschrijdend (non verbaal) gedrag. Bij deze meldingen kan het overigens ook gaan om grensoverschrijdend (seksueel) gedrag tussen (jonge) kinderen onderling in of rond de school.

3 Exclusief meldingen Kinderopvang

4 Meldingen Voortgezet Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan met taken belast personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal:
2014/2015	54	17 (31,5%)	99	NB	327 (43%)	105	15	4	12	616
2015/2016	51	23 (45,1%)	107	44 (41,1%)	321 (53%)	153	8	1	14	655
2016/2017	49	26 (53,1%)	100	57 (57%)	286 (58%)	119	17	0	31	602

Tabel 3: Totaal aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het voortgezet onderwijs in de periode 2014/2015–2016/2017. *tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017

We registreerden bij het voortgezet onderwijs (VO) in vijf van de zeven categorieën dalingen in het aantal meldingen. Net name de daling van meldingen van psychisch en/of fysiek geweld valt op. Een stijging zien we bij de meldingen over discriminatie en ook noteerden we meer meldingen in de rubriek 'overig'.

Bij het aantal meldingen seksueel misbruik zien we een lichte daling ten opzichte van eerdere rapportagejaren. Vier van de tien meldingen gaan over ongewenste relatie leraar-leerling of ontucht met misbruik gezag. Gevolgd door meldingen over gemeenschap met een meisje/jongen beneden de 16 jaar en meldingen over verkrachting. Bij iets meer dan de helft (53%) van de meldingen seksueel misbruik is de beschuldigde een met taken belast persoon. Dit is een stijging ten opzichte van eerdere rapportagejaren. Bij iets meer dan vier op de tien meldingen seksueel misbruik gaat een van de betrokkenen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot aangifte. Dit is in lijn met wat we ook vorig schooljaar rapporteerden.

Bij seksuele intimidatie zien we een daling van het aantal meldingen ten opzichte van het vorige schooljaar. De meeste meldingen (30%) komen binnen over ongewenst gedrag via de sociale media, sms of email, gevolgd door meldingen over ongewenste hinderlijke aanrakingen (25%) en meldingen over ongewenst non verbaal gedrag (15%). Het aantal meldingen van seksuele intimidatie via de sociale media ligt in het VO beduidend hoger dan in de sectoren PO en SO. Verder valt op dat bij meer dan de helft (57%) van het aantal meldingen in de categorie seksuele intimidatie de beschuldigde een met taken belast persoon is. Dit is een stijging ten opzichte van het vorige schooljaar en is hoger dan in de sectoren PO en SO. In ruim 10% van de meldingen seksuele intimidatie gaat een van de betrokkenen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot een aangifte.

Het aantal meldingen in de categorie psychisch geweld is voor het tweede opeenvolgende jaar gedaald. Wel valt op dat het aantal meldingen rond pesten in deze categorie voor het tweede opeenvolgende jaar is toegenomen. Meer dan de helft van de meldingen gaat bijvoorbeeld over grove en langdurige pesterijen. Na pesten registreerden wij relatief vaak meldingen over verbale beledigingen en over leerlingen die zich genegeerd en verlaten voelen. Onder dit begrip worden vaak meldingen genoteerd van leerlingen en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de school.

Bij de categorie fysiek geweld zien we een behoorlijke daling van het aantal meldingen ten opzichte van het vorige schooljaar. Bijna de helft (46%) van de meldingen fysiek geweld valt onder mishandeling. Daarbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld een vechtpartij op het schoolplein met gevolgen.

5 Meldingen Speciaal Onderwijs

Melding Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld *	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal
2014/2015	10	2 (20%)	20	NB	59 (36%)	47	0	0	4	140
2015/2016	18	7 (38,9%)	17	4 (23,5%)	52 (52%)	65	2	0	5	159
2016/2017	18	7 (38,9%)	21	8 (38,1%)	64 (41%)	63	0	1	9	176

Tabel 4: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het (voortgezet) speciaal onderwijs in de periode 2014/2015–2016/2017.

*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017.

We zien in de sector speciaal onderwijs (SO) een toename van het aantal meldingen over seksuele intimidatie en psychisch geweld. Het aantal nieuwe meldingen over seksueel misbruik is gestabiliseerd en het aantal meldingen over fysiek geweld licht afgenomen ten opzichte van het schooljaar 2015/2016.

Het aantal meldingen over seksueel misbruik is ten opzichte van het vorige schooljaar niet verder toegenomen. Bij 4 op de 10 meldingen seksueel misbruik is de beschuldigde een met taken belast persoon.

Binnen de categorie seksueel misbruik ging het vaak om 'aanranding': iets meer dan 1 op de 5 meldingen. Gevolgd door meldingen over 'verkrachting' en meldingen over 'ongewenste hinderlijke aanrakingen'. Evenals vorig schooljaar valt ook dit jaar op dat verreweg de meeste meldingen komen vanuit het voortgezet speciaal onderwijs, waarbij het in ongeveer 6 op de 10 gevallen handelt om seksueel geweld tussen leerlingen. Vorig verslagjaar was dat nog 40%

Het aantal meldingen seksuele intimidatie is gestegen ten opzichte van het vorige rapportagejaar. Ook het aantal meldingen seksuele intimidatie waarbij de beschuldigde een met taken belast persoon is steeg. Evenals vorig jaar vallen de meeste meldingen (44%) in de categorie ongewenste hinderlijke aanrakingen. Gevolgd door meldingen over ongewenst non verbaal gedrag of meldingen over een ongewenste relatie leraar-leerling (geen zedenmisdrijf zijnde).

In algemene zin vragen we van scholen in het speciaal onderwijs gericht aandacht voor (preventieve) maatregelen om ingrijpende incidenten tussen jongeren op het terrein van ernstig grensoverschrijdend fysiek geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag, te voorkomen.

Bij de categorie psychisch geweld is het totaal aantal meldingen toegenomen, maar het aandeel dat over pesten gaat is afgenomen. Verder valt op dat één op de 10 meldingen gaat over leerlingen die zich genegeerd en verlaten voelen. Onder dit begrip worden vaak meldingen genoteerd van leerlingen en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de school.

Bij fysiek geweld constateren we dat het aantal meldingen wel iets is afgenomen, maar nog steeds hoog ten opzichte van het schooljaar 2015/2016. Vaak gaat het bij fysiek geweld om bijvoorbeeld grove en ernstige mishandeling. Het valt ons op dat we vooral veel meldingen van (zware) mishandeling binnenkrijgen. Ruim een op de drie meldingen (37%) valt hieronder. Een op de vijf meldingen handelde over ongewenste hinderlijke aanrakingen.

6 Meldingen Middelbaar Beroepsonderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	Overig	Totaal
2014/2015	10	2 (20%)	15	NB	64 (27%)	9	9	3	5	115
2015/2016	7	3 (42,9%)	5	3 (60%)	34 (39%)	9	1	2	0	58
2016/2017	9	6 (66,7%)	16	6 (37,5%)	36 (42%)	8	1	0	1	71

Tabel 5: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het middelbaar beroepsonderwijs in de periode 2014/2015 – 2016/2017. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017.

*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017.

Over het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) zijn bij de vertrouwensinspecteurs meer meldingen binnengekomen dan in het voorgaande schooljaar. Het aantal meldingen ligt nog wel steeds een stuk lager dan in het schooljaar 2014/2015.

Vooraf de stijging van het aantal meldingen in de categorieën die gaan over seksueel geweld valt op. Enerzijds omdat het gaat om een stijging van het aantal 'met taken belaste personen' bij meldingen van seksueel misbruik, anderzijds valt op dat het aantal meldingen seksuele intimidatie is toegenomen. Overigens bereiken ons nauwelijks meldingen over seksuele intimidatie in stagebedrijven. Gezien het beperkte aantal meldingen is het niet mogelijk goed te duiden of er hier sprake is van een trendbreuk.

7 Meldingen Hoger Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik (SM)	SM door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie (SI)	SI door met taken belaste personen	Psychisch geweld	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal
2014/2015	2	NB	1	NB	1	0	0	0	0	4
2015/2016	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
2016/2017	0	0 (0%)	2	1 (50%)	6 (3 = 50%)	0	0	0	1	9

Tabel 6: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het Hoger Onderwijs in de periode 2014/2015–2016/2017. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017

Problemen in of rond de instelling op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, psychisch en fysiek geweld en discriminatie en radicalisering kunnen worden gemeld aan de vertrouwensinspecteur van de inspectie. In een aantal gevallen⁶ geldt een overlegplicht met de vertrouwensinspecteur.

De vertrouwensinspecteurs ontvangen ook meldingen uit de sector hoger onderwijs (HO). Het gaat in verhouding tot de andere sectoren om een gering aantal meldingen. Om deze reden is het niet mogelijk om valide uitspraken te doen over een toe- en/of afname van het aantal meldingen. Dit schooljaar viel ons wel een verdubbeling van het aantal meldingen over psychisch geweld op (van 3 naar 6 meldingen), waarbij 3 meldingen een vorm van pesten betrof.

⁶ Bij een redelijk vermoeden van een zedenmisdrijf door een met taken belast persoon jegens een minderjarige student van de instelling.

8 Toelichting op meld- overleg- en aangifteplicht

Meld-, overleg- en aangifteplicht bij zedenmisdrif

In het geval van een vermoeden van seksueel misbruik (zedenmisdrif) geldt in een aantal gevallen de meld-, overleg- en aangifteplicht. In de verschillende wetsartikelen van de onderwijswetten rond de meld- en overlegplicht in het onderwijs worden drie belangrijke kenmerken van een zedenmisdrif genoemd:

- Het moet gaan om een redelijk vermoeden van een misdrijf tegen de zeden;
- De dader is een met taken belast persoon (bijvoorbeeld een leraar) van de school of instelling;
- Het slachtoffer is een minderjarige leerling/student van de school of instelling.

Voor het begrip zedenmisdrif geldt de definitie uit het Wetboek van strafrecht (Titel XIV: 'misdrijven tegen de zeden'). Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan: een leraar die een seksuele relatie met een minderjarige leerling heeft, een leraar die leerlingen op een ongepaste wijze aanraakt of een leraar die een leerling via sms'jes benadert met als uiteindelijk doel het maken van een seksueel contact ('grooming'). Dit zijn allemaal strafbare feiten.

Meldplicht bij kennis van zedenmisdrif

Als een medewerker op enigerlei wijze bekend is geworden met een mogelijk zedenmisdrif met kenmerken zoals die hierboven zijn beschreven, moet hij of zij dit onverwijld melden bij het schoolbestuur, dit heet de meldplicht.

Het is niet voldoende om een tussenpersoon te informeren, zoals bijvoorbeeld een lid van de schoolleiding of een vertrouwenspersoon.

De meldplicht geldt voor alle met taken belaste personen op een school of instelling.

Zelfs voor interne vertrouwenspersonen die binnen hun functie informatie krijgen over mogelijk zedenmisdrif. Geen enkele medewerker kan zich in dit soort gevallen beroepen op de geheimhoudingsplicht, tenzij er sprake is van een medisch beroepsgeheim.

Overlegplicht schoolbestuur met vertrouwensinspecteur

Als een bevoegd gezag van een school (het schoolbestuur) of instelling op enigerlei wijze bekend is geworden met een mogelijk zedenmisdrif met de kenmerken zoals eerder beschreven, dan moet zij direct in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. We noemen dit de overlegplicht. De vertrouwensinspecteur stelt in overleg met het schoolbestuur vast of er op grond van de op dat moment bekende feiten, sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

Aangifteplicht

Als er door schoolbestuur en vertrouwensinspecteur gezamenlijk of alleen door de vertrouwensinspecteur geconcludeerd wordt dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een zedenmisdrif, dan is het schoolbestuur verplicht hiervan direct aangifte te doen bij de politie.

Zelfs als de betrokkenen hierover hun bedenkingen hebben. Het schoolbestuur informeert de betrokkenen, zowel het slachtoffer als dader, als tot aangifte wordt overgegaan. Dit is wettelijk voorgeschreven.

Geén aangifteplicht vertrouwensinspecteurs

De vertrouwensinspecteurs zelf zijn vrijgesteld van de verplichting om aangifte te doen van een misdrijf tegen de zeden. Zij zijn wettelijk verplicht geheim te houden wat leerlingen, ouders of personeelsleden van een school hun toevertrouwen ten aanzien van mogelijke zedenmisdrijven, ook naar collega-inspecteurs.